

Velikonoce podle Jana (19,28 - 21,19)

Úvodem:

Zdánlivá porážka a krach životního díla. Velký učitel Ježíš Nazaretský zemřel na popravišti bolestnou a potupnou smrtí. A přece právě tato smrt je vítězná, ona dokonává dílo spásy. Zprvu se to projevuje nenápadně, Jan vynechává i zprávy o nadpřirozených jevech, které zaznamenali ostatní evangelisté. Ježíšovo tělo je uchráněno před posmrtným zhanobením, je řádně pohřbeno, dokonce balzamováno. Ale od prvního dne po sobotě se Ježíš začíná zjevovat. Nejdříve ho spatří žena, Maria Magdalská, pak učedníci z kruhu Dvanácti. Je to on, z masa a krve, žádný duch či přízrak (moderně řečeno: žádná autosugesce či halucinace). Mluví se svými učedníky, ukazuje jim své rány, láme jim chléb a rybu. Někomu stačí k víře prázdný hrob, jiný žádá, aby si mohl vzkříšené tělo ohmatat. Zármutek nad jeho smrtí končí, nastává veliká radost.

Ježíšovým zjevením začíná život církve. Mocně nadchne své učedníky. Zázračným znamením při rybolovu je povolává jako "rybáře lidí" - tentokrát všech národů. Svá poslední slova říká Petrovi, jsou však určena i každému z nás: "Ty mne následuj!"

Jan 19, 28-37

Je dokonáno! Někdo tu skončil, zemřel. Konec? Ano – i ne. "Dokonáno" znamená "vykonáno", "hotovo". Dobré dílo je u konce. Jaké dílo? Co vlastně tu bylo vykonáno?

Čteme, že na kříži Nevinný zaplatil za cizí viny. Nechal se popravít místo nás. Na jiném místě je psáno, že nás svou krví vykoupil, koupil jako otroky od otrokáře. Ještě jinde, že jeho krví jsme očištěni, obmyti. Nebo také: Připravil nám pokrm dávající věčný život. Nebo: Tou smrtí Bůh smířil svět se sebou.

To všechno jsou různé výklady golgotské události. Bohoslovci už skoro dva tisíce let tyto výklady znovu a znovu promýšlejí. Je to dobře. I my máme to všechno promýšlet a rozvažovat nad tím – s plným nasazením rozumu, který nám byl dán.

Ale dnes nechme zmlknout všechny výklady. Událost kříže otřásla světem, otřásla i lidskou logikou, vymkla se jí. Co se tam stalo, nevystihneme slovy. Můžeme o tom jen koktat. Vykoupení, obmytí, zástupný trest, nasycení – to jsou jen šifry pro tajemství, jež to všechno přesahuje. Postůjme v duchu mlčky před křížem. Potom klekněme a prosme: "Skloň mou hlavu do prachu pod Tvým křížem a utop všechnu mou pýchu v slzách!"

Jan 19, 38-42

O Ježíšovo mrtvé tělo se postarali jeho tajní příznivci, Josef z Arimatie a Nikodém. Josef zařídil u Piláta, aby nebylo dáno na pospas mrchožroutům, jak nařizoval zákon. To znamenalo částečnou amnestii. Nikodém zase přinesl drahé masti k balzamování. Opatřili přepychový hrob. Tělo nabalžamovali a řádně pochovali. Učinili, co říká Apoštolské vyznání: Byl pohřben.

Nevíme, jak byli Josef a Nikodém bohatí a vlivní, jak velkou finanční oběť přinesli, kolik odvahy musel bázlivý Josef sebrat, aby se obrátil na krutého Piláta ve věci člověka

popraveného za rozvracení státu – možná dost. Víme jen, že vykonali, co bylo v lidských silách.

Pohřeb s veškerou úctou. Přesně to se Ježíšovi snaží poskytnout duchovní elita naší doby, moderní humanisté i proroci a guruové nových náboženských proudů: pietní vzpomínku na jednoho z největších učitelů lidstva, náboženského génia. Zúčastní se i někteří teologové, kteří už – či ještě – nemají odvalu vidět ve vzkříšení víc než mýtus, než příběh obrazně vyjadřující věčné pravdy duchovního světa a lidské duše.

Pohřbívají Ježíše, s úctou ho balzamují a stavějí mu krásný pomník. Co my? Máme v duši jeho pomník – nebo živého Pána?

Jan 20, 1-18

Marie Magdalská Ježíše vroucně milovala. Zemřel, a ona ho oplakává. Pláče pro ztrátu milované ho člověka, pláče pro jeho strašnou smrt – a teď pláče i celá zmatená z toho, že se ztratilo jeho tělo a ona mu nemůže prokázat poslední službu. Pak se s pláčem nakloní do hrobu. Co vidí?

Evangelista Jan je velmi stručný: Marie vidí dva anděly v bílém, kteří sedí na místě, kde leželo Ježíšovo tělo. Když čteme takový stručný popis, máme si ho domýšlet, rozvádět, doplňovat, máme si tu scénu představit. Každé mu to vyjde trochu jinak. To je dobře, protože každý potřebujeme do své situace trochu jiný obraz. Já jsem si vždycky představoval ty anděly, jak sedí mlčky, s posvátnou vážností – konec konců jsou přece v hrobě. Teď ale myslím na ta bílá roucha a na to, co oni mají vyřídit. A to je: Smrt je přemožena, pláč ať se změní v radost! Ani ten hrob už není hrobem, nýbrž malou kaplí velkého vítězství. Ti andělé jsou v bílém, to je barva radosti. Jsou to takoví rozesmátí chlapi. (Ale jestli si představíte děvčata, je to stejně správné!) A jako poslové radosti nemají určitě prázdné ruce, drží v nich kytary a zpívají z plných plic: "Buď Tobě sláva, jenž jsi z mrtvých vstal!"

Jan 20, 19-31

"Může být člověk křesťanem, když nedokáže věřit ve vzkříšení?" Tak se ptal v úzkostných pochybnostech svého učitele student, popletený takzvaným vědeckým myšlením naší doby. Odpověď zněla: "Může – ale nebude mít tu pravou radost."

Předobrazem moderního vědeckého nedůvěřivce je Tomáš, jeden ze Dvanácti. Jako by se domáhal vědeckého důkazu. Pěkně systematicky by na to šel. Prst do rány po hřebu chce vložit, a celou ruku do rány po kopí. Teprve pak je ochoten uvěřit.

Je to vlastně velká opovázlivost, ne-li drzost. Kdopak mu dal právo předepisovat Pánu, jak se má zjevit, jaké znamení má dát? – A co na to Ježíš? Odsoudí Tomáše, jak zaslouží? Ale vždyť on mu naopak plně vyhoví! Snad proto, že ví: Můj drahý Tomáš není povýšený skeptik, který nechce věřit. On touží věřit, jen k tomu nemá dost odvahy.

Někteří křesťané se modlí za uzdravení své nebo svých drahých, naléhají na Boha, prosí znovu a znovu, drží za to pěst nebo „modlitební stráž“ a zapomínají na ono „Buď vůle Tvá!“ Oni mají s Tomášem to společné, že se dožadují znamení. Zlobíme se na ně. Tomášův příběh nás však učí: Bůh dává každému tolik znamení, kolik jeho víra nutně potřebuje.

Jan 21, 1-14

Po zázračném rybolovu, o němž čteme ke konci Janova evangelia, napočítali učedníci ve své síti sto třiapadesát ryb. Tolik druhů znalo tehdejší rybářství, dnes bychom řekli ichtyologie. Poselství tohoto čísla zní: Všechny druhy ryb patří Pánu – a stejně tak i všechny národy.

Myslím, že ta stotřiapadesátá ryba je trochu menší a nějak neduživá. To je ta romská, která je nám dnes v této zemi dána na starost zcela zvláštním způsobem.

Roztroušen žije mezi námi zubožený lid, neschopný přizpůsobit se našim pořádkům. Jeho velkou bídou je nevědomost, větší bídou marný vzdor proti autoritám, největší bídou duchovní prázdnota a mravní rozvrat. Jeho děti zaplňují naše sirotčince klamně zvané dětskými domovy, stejně jako jeho mladí mužové zaplňují naše vězení. Jejich otcové a dědové byli hromadně vražděni ve jménu rasově čisté Evropy – a už se zase veřejně vykřikuje, že nemají mezi námi místa.

Najdeme je na okraji našich sborů. Většinou brzy opět mizí, protože jejich zájem je těkavý – ale i proto, že cítí, jak jim nerozumíme, jak se jim neotvíráme, jak pro nás nejsou rovnocennými partnery.

Ježíš se ptá, co učiníme s touto jeho poslední rybičkou.

Jan 21, 15-25

Zvláštní rozhovor! Ježíš, mistr lásky, Láska sama, žádá Petra o vyznání. Miluješ mě více než druzí? Petr říká, že miluje, ale nic o tom, zda víc než druzí. Navíc jeho "mít rád" zní skromněji než "milovat". Ježíš odpověď přijímá, ale klade druhou otázku tak, jako kdyby Petr odpověděl: „Víc než druzí tě nemiluju.“ Ptá se, zda ho Petr *vůbec miluje*. Petr přisvědčuje, znovu tím skromnějším slovem. Co na to Ježíš? Kdybychom jeho třetí otázku trochu rozvedli, zněla by: "Když mě nemiluješ, máš mě *alespoň rád*? A Petr nachází konečně správnou odpověď: "Pane, Ty víš!"

Naše století je posedlé touhou po prožitku a pochybnostmi o tom, je-li opravdový. Jakoby nemilosrdným chirurgickým nožem se psychoanalýza snaží obnažit každý klam a sebeklam v našem citovém životě: Co je skutečný cit a co jen přání cítit to, co se *sluší cítit* k rodičům, k ženě, k dětem? Pochybujeme o své lásce k Bohu, vždyť ji cítíme tak chabě a nespolehlivě, vždyť před ní utíkáme, vždyť ji zrazujeme každý den! – Tak to udělejme jako Petr: „Pane, ty víš! Ty, který nedolomíš nalomený rákos a nezhasíš čadící knot, vejdi do mého srdce, v němž je špína, zima a tma, očisti je, zahřej a rozsviť v něm své světlo!